

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan zvečer izvenšidelje in praznike ter velja po pošti prejemati za avstro-ogrsko deželo za vse leto 25 K, za pol leta 13 K, za četrt leta 6 K 50 h, za en mesec 2 K 30 h. Za Ljubljano s pošiljanjem na dom za vse leto 24 K, za pol leta 12 K, za četrt leta 6 K, za en mesec 2 K. Kdor hodi sam ponj, plača za vse leto 22 K, za pol leta 11 K, za četrt leta 5 K 50 h, za en mesec 1 K 90 h. — Za Nemčijo celo leto 27 K. Za vse druge dežele in Ameriko celo leto 30 K. — Na naročbo brez istodobne vpošiljatve naročnine se ne ozira. — Za oznanila se plačuje od peterostopne petit-vrste po 14 h, če se oznanila tiska enkrat, po 12 h, če se tiska dvakrat in po 10 h, če se tiska trikrat ali večkrat. — Dopisi naj se izvolijo frankovati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravlništvo je v Knafljovih ulicah št. 5. — Upravištvu naj se blagovolično pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne stvari.

Uredništva telefon št. 34.

Posamezne številke po 10 h.

Upravištva telefon št. 85.

Umor portugalskega kralja in prestolonaslednika.

V soboto popoldne sta bila v Lizboni na javni cesti umorjena portugalski kralj Karl in prestolonaslednik Luiz Filippe.

S tem krvavim činom naj je že delo revolucionarcev ali anarhistov, delo tistih, ki so branili svoj narod proti tiranstvu kralja Karlosa, ali delo med narodnih teroristov, je končano eno dejanje v veliki tragediji, ki se odigrava že dlje časa na Portugalskem, eno dejanje v silnem boju portugalskega naroda proti vladajoči dinastiji.

Že pred več leti so se začela ostrasprotja med portugalskim kraljem in med narodom. Nastala so vsled tega, ker kralj ni spoštoval ustavnih pravic in svoboščin naroda, ker je svoje kraljevske dolžnosti slabo izpolnjeval in državna sredstva v veliki meri porabljal za svoje osebne namene. V tem, ko gineva država in rase uboštvo na Portugalskem, sta kralj in kraljica lahkomišelnostno zapravljala milijone državnega denarja in povrh še gromadila silne dolgove.

Lansko leto meseca januarja je vlada od portugalskega parlamenta zahtevala privoljenja, da se iz davkov poplačajo velikanski dolгови, ki sta jih napravila kralj Karlos in kraljica Amalija in da se znatno zviša kraljeva dotacija.

To zahtevanje je naletelo na močnega odpor v vsi Portugalski in nastalo je velikansko gibanje proti dinastiji. Morda bi bilo prišlo že takrat do revolucije, če bi ne bilo ljudstvo razdeljeno na dva tabora, na republikance, ki so hoteli iz Portugalske napraviti republiko in na monarhiste, ki so pač hoteli odstaviti dinastijo, a ohraniti monarhijo in na kraljevske prestol povzdigniti princa Miguela di Braganza, ki je bil do lanskega leta avstrijski polkovnik.

Boj med vlado in med parlamentom zaradi plačila kraljevih dolgov, je trajal mnogo mesecev. Vlada je poskušala z brezobzirnostjo zatreti

vsak odpor, pa je s tem vlivala samo olje v ogenj. Pristaši republikanske stranke so se množili in gibanje zoper dinastijo je raslo.

Meseca maja, junija in julija se je začel boj zoper dinastijo kar očitno. Kralj in kraljica stasejavnosamo še pokazala v varstvu bajonetov. A še bajoneti niso mogli zadrževati sovražnih manifestacij in demonstracij. V celi državi so se kar vrstile manifestacije proti dinastiji, prišlo je do velikih rabuk in krvavih izgrediv. Ves narod je zahteval, naj kralj odstopi.

Kraljevska rodovina je spoznala opasnost svojega položaja. Prestolonaslednik Luiz Filippe, kakih 18 do 20 let star mladenič je brez dvoma po nasvetu svojega očeta kralja Karla začel koketirati z opozicijo, da bi se naredil popularnega in si zagotovil krono za slučaj, če bi opozicija zmaga. Kralj sam pa je začel s tiransko krutostjo boj zoper nasprotne mu stranke. Za rabelja si je izbral brezvestnega politika Ivana Franka, ki je sestavil novo vlado, razgnal parlament in prevzel diktatorstvo, da bi mogel zatreti in uničiti republikance, naprednjake in sploh vse stranke, ki so nasprotovale kralju.

Franko je na Portugalskem etabliral rabeljsko strahovlado. Kakor mogočen plamen je zdaj udarila ljudska nevolja na dan. Prišlo je v Lizboni v mesecu novembru in decembru do velikih izgrediv in krvavih demonstracij.

Franko je vsako tako manifestacijo kruto zatrl. Odpravil je zadnji sled tiskovne svobode in začel neusmiljeno preganjati časnike. Odpravil je pravico zborovanja, razpustil vsa društva in oropal prebivalstvo najprimitivnejših državljanovskih pravic.

Najmočnejša opora ljudstvu v boju zoper kralja so bili občinski zastopi in občinska oblastva. Vlada je poskusila občinske zastope dobiti v roke. Ker se ji to ni posrečilo, je kratkomalo razveljavila postavbo o obč. zastopih in na njih mesto postavila vladne komisije. Ti vladni biriči so zdaj imeli vso oblast v rokah in ljudstvo krvavo zatirali, da bi pri prihodnjih volitvah volilo same vladne poslance.

Začetkom tega leta se je zgodilo novo kršenje ustave. Po zakonu je imel kralj pravico, imenovati samo gotovo število članov senata. Ker je bil tudi senat po večini zoper kralja, je kralj odpravil ta zakon in ga nadomestil z drugim, po katerem ima pravico, da imenuje kolikor hoče članov senata. S tako pokornimi senatom je hotel zagotoviti svoje gospodstvo. V ljudstvu pa je to ustavolomstvo vzbudilo največje sovraštvo proti kralju in njegovim rabeljem.

Posledica tega ustavolomstva je bila, da so vse opozicijske stranke ustavile vsako politično delo in s tem vse svoje pristaše spravile v tabor republikancev.

Mnogo monarhistov je zapustilo Portugalsko. Odšli so tudi možje, ki so bili dolgo let stebri kralja. Vlada kraljeva je z najljutejšimi sredstvi začela boj. Na stotine odličnih mož, politikov, časnika, trgovcev in bivših županov je dala vlada vreči v ječo, da bi ostrasila njih pristaše in jih naredila neškodljive. Vzlic temu so bile revolte na dnevnem redu. Kralj se več tednov ni upal priti v Lizbono, nego je bival na nekem gradu zunaj mesta. V Lizboni in v drugih mestih je vlada dejansko uveljavila obsedno stanje.

Boj pa je vzlic temu trajal dalje. Zadnje dni je policija razkrila več skrivališč polnih orožja in municije.

Že so tudi začele pokati bombe. Tudi vojaštvo se je začelo puntati. Vlada je razorožila več polkov, na katere se ni mogla več zanašati. Drugo vojaštvo je noč in dan patroliralo po mestu. Položaj je postal skrajno napet in ravno zadnje dni so naznanjali londonski listi, da izbruhne vsah dan revolucija.

Najbrž je ta napetost, zavest, da se bliža odločilni boj napotila kralja, da se je vrnil v soboto v Lizbono. Tu ga je doletela usoda.

* * *

Evo brzogovornih poročil, ki so nam doslej došla:

Dunaj, 2. februarja. Portugalsko poslaništvo je dobilo obvestilo, da sta bila kralj don Carlos in prestolonaslednik Luiz Filippe v soboto popoldne na cesti v Lizboni umorjena.

Lizbona, 2. februarja. Kralj don Carlos se je s kraljico Amalijo s prestolonaslednikom Luizom Filippom in z infantom Manuelom pripeljal večer ob 5. uri popoldne v Lizbono. Kraljevska rodovina se je vsa v enem vozu peljala v kraljevsko palačo. Na »Mirovnem trgu« blizu arzenala je stala skupina mož. Iz te skupine so, ko je kraljevska kočija zavila v avenijo začele pokati puške. Kralj in prestolonaslednik sta bila ustreljena, infant Manuel pa ranjen.

Lizbona, 2. februarja. Kralja so zadele tri kroglice in prestolonaslednika tudi tri. Kraljica je, ko je zagledala puške planila po konci, da bi ščitila prestolonaslednika. Kralj je bil zadet v pleča, v tilnik in v vrat in je umrl, ker mu je bila žila na vratu prestreljena. Ko so ga prenesli v bližnji arzenal, je bil že mrtev. Prestolonaslednik je bil zadet na glavi, na roki in v prsa. Ko so ga prinesli v

arzenal, je bil še živ, a je kmalu potem umrl.

Lizbona, 2. februarja. Morilci so bili oboroženi s karabinci-repetirkami. Vsaka puška je imela pet patron. Skrivali so puške pod ogrtačami. Ko so ustrelili je gardni častnik, ki je jezdil poleg kraljeve kočije planil med nje in enega morilcev ubil. Tudi policija je skočila na morilce in je več oseb ubila, enega morilcev pa aretirala. Ta se je baje v ječi obesil. Identiteta morilcev še ni dognana. Čuje se, da je eden morilcev sin španskega anarhista in se zove Cordoba, drugi da je francoz.

Lizbona, 2. februarja. Vojaštvo je zasedlo kraljevsko palačo, arzenal, mestno hišo in državno banko. Ljudstvo je bilo silno zbegano. Vse trgovine in vsi javni lokali so bili hipoma iz strahu pred revolucijo zaprti.

Lizbona, 2. februarja. Ob 9. zvečer v soboto sta bili trupli kralja don Carlosa in prestolonaslednika Luiza Filippa v zaprtih vozih prepeljani v kraljevski grad.

Lizbona, 2. februarja. Ob 5. popoldne. Policija je zaprla mnogo oseb, ki so na sumu, da so bili udeleženi pri umoru kralja in prestolonaslednika. Danes je imel ministrski svet sejo, na kateri je sklepal o raznih vojaških odredbah, ki imajo takoj stopiti v veljavo.

Madrid, 2. februarja. Ob 5. pop. Podrobnih vesti o umoru kralja portugalskega don Carlosa in prestolonaslednika ni moči dobiti, ker vojaška cenzura konfiskuje vsako, v inozemstvo namenjeno vest o umoru.

Portugalska je sedaj popolnoma izločena iz brzozanega prometa in je absolutno nemogoče dobiti kako vest o dogodkih, ki se sedaj doigravajo tamkaj.